

УДК 343.9:681.142+351.745.5(477)

**Вадим Анатолійович КУДІНОВ,**

кандидат фізико-математичних наук, доцент,

професор кафедри інформаційних технологій та кібернетичної безпеки

Національної академії внутрішніх справ

## **ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ФАХІВЦІВ З КІБЕРБЕЗПЕКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Сьогодні в Україні сучасні інформаційні та телекомунікаційні технології стрімко поширюються на більшість сфер діяльності людини, змінюють середовище її існування, роблять життя більш комфортним і змістовним. Разом з тим становлення інформаційного суспільства відбувається не без проблем, найсуттєвішою з яких слід вважати кіберзлочинність. Тому є актуальною проблема організації боротьби з кіберзлочинністю, що, без перебільшення, стала одним з основних викликів, кинутих сучасному суспільству.

З метою підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів з протидії кіберзлочинності на Конференції Ради Європи щодо співробітництва з протидії кіберзлочинності (Страсбург, Французька Республіка) серед основних заходів запропоновано визначити пріоритетним напрямом у протидії кіберзлочинності підготовку відповідних кадрів. Для боротьби з такою специфічною формою злочинності необхідні спеціально підготовлені спеціалісти вузькоспеціалізованих підрозділів правоохоронних органів, які здатні застосовувати сучасні методи оперативно-технічного документування та розкриття комп'ютерних злочинів, що потребує суттєвих новацій щодо змісту та методів навчання [1].

Проблематика підготовки національних кадрів в інформаційній сфері широко обговорюється на наукових конференціях, семінарах, круглих столах, в наукових журналах та засобах масової інформації, в Інтернет, зокрема, на сайті Центру дослідження комп'ютерної злочинності [2], організованого вітчизняними вченими й практиками – фахівцями в інформаційній сфері. Окремі аспекти підготовки кадрів в інформаційній сфері (ІТ-фахівців) вивчали С. І. Апуктін, К. І. Беяков, О. М. Богданов, В. М. Бутузов, В. Д. Гавловський, В. О. Голубєв, О. Г. Додонов, Н. Б. Дубова, С. М. Кльоцкін, В. Є. Козлов, О. В. Корнейко, Г. П. Лазарєв, М. Ю. Литвинов, Г. Ю. Маклаков, В. В. Мохор, В. Д. Поліванюк, Е. В. Рижков, І. Ф. Хараберюш, В. Г. Хахановський, В. О. Хорошко, В. П. Шеломенцев й ін. Проте бракує ґрунтовних досліджень проблем підготовки фахівців з протидії кіберзлочинності для Національної поліції України в вищих навчальних закладах системи МВС України. В даній роботі розглянуто особливості підготовки таких фахівців в Національній академії внутрішніх справ (далі – НАВС).

Вчена рада НАВС, на виконання доручень МВС України від 20 вересня 2010 р. № 17349/Мг та від 18 жовтня 2010 р. № 32489, своїм рішенням від 27 листопада 2010 р. запровадила в освітній процес нову спеціалізацію – «протидія кіберзлочинності» освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальністю «Правознавство» [3]. Фахівці академії розробили для неї освітньо-кваліфікаційну характеристику та освітньо-професійну програму. Набір курсантів НАВС для навчання за новою спеціалізацією був здійснений за результатами тестування з інформатики та англійської мови, а також співбесіди, під час якої визначалися здібності курсантів до вирішення завдань підвищеної складності. При цьому зважали на можливість після закінчення навчання їх подальшого працевлаштування в регіонах, де широко розвинена інформаційна інфраструктура. Із 700 осіб, які брали участь у конкурсі, було відібрано лише 40, з яких на другому і третьому курсах було сформовано по одній навчальній групі.

З другого півріччя 2010/2011 навчального року в НАВС за спеціально розробленими перехідними навчальними планами розпочалися заняття з курсантами з опанування основ нової спеціалізації. Крім «класичних» дисциплін, необхідних для підготовки оперативного працівника, для курсантів викладали додаткові спецдисципліни, знання яких необхідне правоохоронцю для виявлення, розкриття та документування кіберзлочинів, а саме: «Основи протидії кіберзлочинності», «Комп'ютерні мережі та засоби телекомунікацій», «Основи програмування», «Захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Комп'ютерна розвідка», «Аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності», «Попередження та розкриття

кіберзлочинів», «Система електронних платежів», «Фінансовий аналіз», «Судова бухгалтерія», «Організація діяльності поліції (міліції) зарубіжних країн», спецкурс з іноземної мови тощо. Викладання зазначених дисциплін було покладено на такі кафедри академії: оперативно-розшукової діяльності, інформаційних технологій, економіко-правових дисциплін, іноземних мов, адміністративної діяльності. Протягом 2011–2014 років в академії було підготовлено понад 80 спеціалістів (4 навчальні групи) у сфері протидії кіберзлочинності [4; 5]. Станом на сьогодні більшість з них працює за фахом.

За ініціативою ректора академії генерала поліції другого рангу Володимира Чернея у поточному навчальному році, після незначної перерви, відновлюється підготовка в НАВС фахівців з поглибленим вивченням інформаційно-комунікаційних технологій, питань кібербезпеки та протидії кіберзлочинності. Це питання було обговорено та схвалено на засіданні Вченої ради академії 31 жовтня 2017 року. В обговоренні даного питання також активну участь взяли керівники низки Департаментів Національної поліції та МВС України, які виявили зацікавленість в підготовці таких фахівців.

На теперішній час 75 курсантів 4 курсу академії виявили бажання опанувати відповідний тренінг. Після проведення з ними конкурсного відбору з використанням тестових програм та співбесіди, а також з урахуванням результатів їх навчання з дисциплін кафедри інформаційних технологій та кібернетичної безпеки, було відібрано 44 курсанти (2 навчальні групи). Для них планується провести тренінг, до якого включити такі навчальні дисципліни: «Сучасні комп'ютерні системи та інформаційні технології», «Основи побудови телекомунікаційних систем та мереж», «Основи забезпечення кібербезпеки, захисту інформації та протидії кіберзлочинності», «Основи інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів та підрозділів поліції». У подальшому підготовку таких фахівців в НАВС планується на 3 та 4 курсах навчання.

Таким чином, в освітній процес Національної академії внутрішніх справ своєчасно внесені відповідні зміни щодо підготовки фахівців з кібербезпеки для органів та підрозділів Національної поліції України.

#### **Список бібліографічних посилань**

1. Бутузов В. М., Шеломенцев В. П. Вимоги до підготовки працівників підрозділів по боротьбі з правопорушеннями у сфері високих інформаційних технологій // Актуальні проблеми підготовки кадрів і роботи з персоналом оперативних служб міліції : тези доп. на міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27–28 берез. 2003 р.). Київ : РВЦ НАВСУ, 2003. С. 138–142.
2. Центр исследования компьютерной преступности. URL: <http://www.crime-research.ru/>.
3. Рыбина М. Валентин Коваленко: «С каждым годом престиж Национальной академии растёт». *Комсомольская правда в Украине*. 2011. 23 лют. С. 13.
4. Кудінов В. А., Орлов Ю. Ю. Підготовка фахівців з протидії кіберзлочинності. *Бюлетень з обміну досвідом роботи МВС України*. 2011. № 188. С. 23–34.
5. Кудінов В. А. Вирішення проблем добору та підготовки кадрів правоохоронців щодо протидії кіберзлочинам. *Кадровий вісник*. 2011. № 1 (1). С. 51–68.

Одержано 09.11.2017

УДК 159.99

**Ірина Миколаївна КУХТІНА,**

*слухач магістратури Національної академії внутрішніх справ*

## **ПРОФЕСІЙНА АДАПТАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Професійна адаптація – це процес пристосування особи, яка поступила на службу, до вимог професії, умов праці, до завдань та специфічних особливостей спеціальності та служби в цілому, а також до трудового колективу.

Можна сказати, що адаптація – це процес узгодженості оптимальних співвідносин між поліцейським та самою системою, а також взаємне пристосування один до одного, що базується на поступовому освоєнні нових професійних, соціальних та організаційних умов праці, з метою ефективної взаємодії в умовах відповідного середовища.